

Voor de derde keer heeft een sociaal-democratische premier de monarchie gered. Op zo'n moment ben je als partijleider de partijpolitiek ontstegen en sta je in het zenith van je aanzien. Een Engelse minister-president zou dan overwegen de verkiezingen te vervroegen. De Nederlandse traditie is anders. Een soortgelijk hoogtepunt van Drees (Greetje Hofmans) en Den Uyl (Lockheed) werd betrekkelijk snel gevolgd door een wisseling van de macht, waarbij de PvdA buiten spel kwam te staan. 'Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan, der Mohr kann gehen'.

Maar zelfs als deze geschiedenis zich herhaalt, blijft het een knappe prestatie van Wim Kok, dat hij de persoonlijke keuze van de kroonprins in constitutionele banen wist te leiden. De weg naar het koningsschap is vrij voor Willem Alexander en zijn verloofde Maxima.

Een paar weken van tevoren was een andere opvolging aan de orde. Het PvdA-congres koos een nieuwe voorzitter. De aftredende voorzitter Marijke van Hees was al vanaf het begin niet de lieveling van het partij-establishment. In de herkansing ging de partijtop weer in de fout. Geen gering bewijs voor de stelling van de tegenkandidaten over de kloof tussen partij en top.

De conclusie kan geen ander zijn, dat Kok en de zijnen het Nederlands volk beter kennen dan de leden van hun partij. Dat is een electoraal voordeel, als je een bijna sectarisch geworden linkse partij naar het midden wilt trekken. Maar de leden van de PvdA zijn al lang geen wereldvreemde amateurs meer. Bezoek ons congres en sta versteld van de gebalde maatschappelijke kennis en ervaring, die daar vertegenwoordigd is. Een bom op een PvdA-congres maakt Nederland stuurlozer dan bij het terugtreden van Willem Alexander het geval zou zijn.

De congresleden zijn de laatste 15 jaar getraakteerd op een *top-down*-benadering, die in het jargon bij *turn-around-management* past. Maar de *turn-around* is ruimschoots voltooid en dan begint het *top down* zijn functie te verliezen en zelfs irritant te worden. Als iemand dat begrepen heeft dan is het wel Ad Melkert. Hij maakte zich tolk van het congres. Daar stond geen schoolmeester, maar een partijgenoot, die begrepen had wat zijn medeleden van hun voorman verwachten.

Met het optreden van Melkert lijkt ook de derde opvolgingskwestie beslecht, namelijk die van de partijleider. Alleen kennen we de plannen van Wim Kok niet. Mijn voorkeur is dat Wim Kok via een breuk met Paars II de PvdA in de verkiezingen leidt naar een andere coalitie. Al was het maar om te laten zien, dat de PvdA geen Paarse partij is.

Wat na het congres in ieder geval niet meer kan, is dat de opvolging op een quasi-monarchale wijze geregeld wordt, bijvoorbeeld door een persconferentie. Een eventuele nieuwe partijleider wordt niet aangehouden. Dat zou immers betekenen dat de partij in feite een monarchie of oligarchie is. De partijleider wordt gekozen. De test voor de nieuwe partijvoorzitter is dat het komende congres daadwerkelijk iets te kiezen heeft.

Drieërlei opvolging

THIJS WÖLTGENS

Voorzitter redactieraad S & D